

TÁJIDENTITÁS-ERŐSÍTÉS EGY NEMZETKÖZI TÁJREVITALIZÁCIÓS ÖTLETPÁLYÁZAT KERETÉBEN

INTERNATIONAL CALL FOR LANDSCAPE RENEWAL IDEAS TO FOSTER LANDSCAPE IDENTITY

SZERZŐ/BY:
JÁKLI ESZTER, MANDEL MÓNICA

A kulturálisan homogenizálódó világban egyre fontosabbá válik a táj szerepe, hiszen – a globalizációval szemben helyspecifikus – természeti és kulturális örökségünk, emberi tevékenységünk lenyomatának őrzője, ezzel az egyén és a közösség identitásának meghatározó eleme.¹

A tájhoz való kötődés pszichológiai fejlődésünk alapja, s minden egyén, minden kultúra életének szerves része,² ezzel együtt fontos szerepe van a táj-karakter kialakításában is, hiszen azt „a tájkép mellett a történelmileg kialakult tájszerkezet, valamint az adott tájhoz kötődő érzelmek és hagyományok együttesen határozzák meg.”³

A tájidentitás különböző szintjeit különböztethetjük meg. A legszubjektívebb az egyéni tájidentitás, mely a kör-

nyezetünk bizonyos elemeihez való érzelmi kötődésből fakad. A kisközösségi tájidentitás már egy tágabb területhez köthető, amikor a közösség azonosul az adott tájjal. A régiós és nemzeti identitást főként a közös történelmi múlt és a hasonló természeti környezet határozza meg, ezen felül beszélhetünk európai identitásról is. Az azonos tájidentitás – bármely szinten – közösségépítő hatással is bír, fontos közösség-összetartó erő.⁴

Ezekén túl az erős tájidentitás segíti a települések és térségek fejlődését.⁵ Ezt az összefüggést az Európai Unió is felismerte: az Európai Táj Egyezményben kimondják, hogy „a táj hozzájárul a helyi kultúra formálásához és alapvető tényezője Európa természeti és kulturális örökségének. Elősegíti az emberi jólétet és az európai identitástudat erősítését.”⁶

1 Konkoly Gyuró Éva (2001): A táj öröksége. Az Európa Tanács Egyezménye és Díja. Falu-Város-Régió 8/3. pp. 23-27.

2 Scruton, Roger – Worpole, Ken (2002): Landscape and identity in a globalised world. Open Democracy (https://www.opendemocracy.net/ecology-landscape/article_414.jsp)

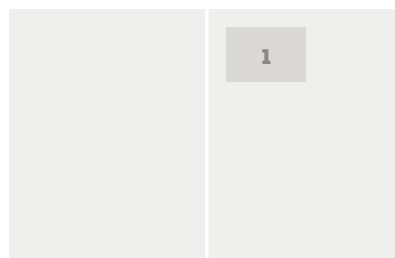
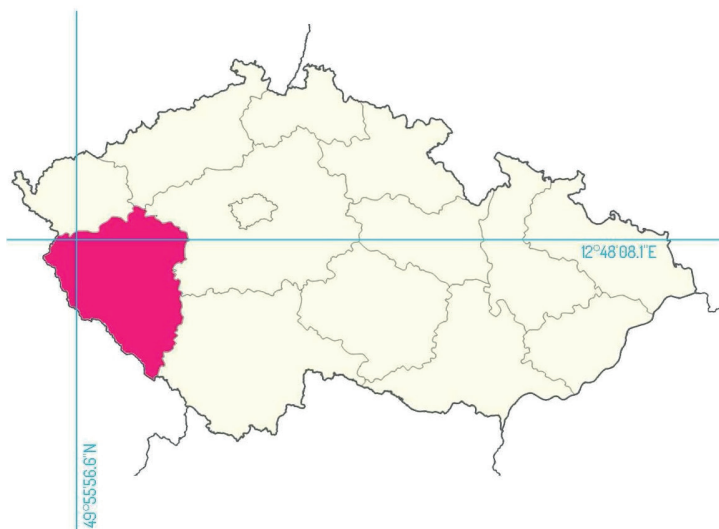
3 Csima Péter (2008): Tájvédelmi szabályozás a településrendezési tervekben. In. Csorba Péter – Fazekas István (szerk.): Táj kutatás-Tájökológia. pp. 401-407.

4 Csorba Péter (2010): A földrajzi tájhoz fűződő identitástudat rétegei. Tájökológiai Lapok, 8. 1. pp. 3-21.

5 Bierbaum Erika (kézirat, d.n.): Városkutatás, város-identitás - Kutatási irányzatok és módszerek összefoglalása.

6 Council of Europe: European Landscape Convention and Explanatory Report. Strasbourg 2000.

LOCATION OF VÝŠKOVICE-WISCHKOWITZ, PLZEŇ REGION

1. ábra/fig.:
Výchkovice a Pilseni régióban / Výchkovice in the Pilsen region

The role of the landscape is getting more and more important in today's culturally homogenized world, since – opposing the globalization – it guards our site-specific natural and cultural heritage and the traces of the human activity, in this way also defines our individual and communal identity.¹

The attachment to the landscape is the base of our psychological development, and an elemental part of each culture and each person's life.² It plays an important role in shaping the landscape character as well, as *“besides the landscape, it is defined by the historically developed landscape structure, together with the emotions and traditions attached to it.”*³

There are different levels of landscape identity. The most subjective is individual landscape identity, which is based on the attachment to some elements of our own environment. Communal landscape identity might be interrelated to a wider area – in this case the community identifies itself with the landscape. Regional and national identity is mostly defined by the common history and the similar natural environment. Besides this, European identity can be mentioned as well. The same landscape identity – at any level – is an important tool in community building and cohesion.⁴

Beyond these, strong landscape identity helps the development of settlements and regions.⁵ This correspondence was recognized by the European Union as well: it is stated in

the European Landscape Convention that *“the landscape contributes to the formation of local cultures and that it is a basic component of the European natural and cultural heritage, contributing to human well-being and consolidation of the European identity.”*⁶

With this end in view, it can be understood that strengthening the community's attachment to the landscape, and its identity is of the utmost importance of renewing, revitalizing a landscape, as both the natural-cultural and the social-economical renewal can only be achieved by actively involving the local community attached to the landscape by real emotions.

METHOD AND DESCRIPTION OF THE PROJECT

We demonstrate the possibilities of fostering landscape identity based on the conclusions of an international landscape call for ideas titled Recovering Landscape and Place Výchkovice-Wischkowitz, which was organized as part of the program of European Cultural Capital Pilsen 2015 and evolved to a project with different stages.⁷ We had succeeded to enter the 2nd round of the competition.

The aim of the project was to gather ideas about renewing the landscape of Sudetenland, based on the model of an abandoned community of Výchkovice. The goal was to recover and to reinterpret

1 Konkoly Gyuró Éva (2001): A táj öröksége. Az Európa Tanács Egyezménye és Díja. Falu-Város-Régió 8/3. pp. 23-27.

2 Scruton, Roger – Worpole, Ken (2002): Landscape and identity in a globalised world. Open Democracy (https://www.opendemocracy.net/ecology-landscape/article_414.jsp) Csima Péter (2008): Tájvédelmi szabályozás a településrendezési tervekben. In. Csorba Péter – Fazekas István (szerk.): Táj kutatás-Tájökológia. pp. 401-407.

3 Csorba Péter (2010): A földrajzi tájhoz fűződő identitástudat rétegei. Tájökológiai Lapok, 8. 1. pp. 3-21.

5 Bierbaum Erika (kézirat, d.n.): Városkutatás, város-identitás - Kutatási irányzatok és módszerek összefoglalása.

6 Council of Europe: European Landscape Convention and Explanatory Report. Strasbourg 2000.

7 <http://www.plzen2015.cz/en/news/recovering-landscape-and-place-vyskovice-wischkowitz>

Mindezekből látható, hogy egy táj revitalizálásának, új életre keltésének rendkívül fontos eleme a közösség táji kötődésének, tájidentitásának megerősítése, hiszen mind a természeti-kulturális, mind a gazdasági-társadalmi értelemben vett megújulás csak a tájhoz valódi érzelmekkel kötődő helyi közösség bevonásával és aktivizálásával érhető el.

MÓDSZER ÉS A PROGRAMSOROZAT BEMUTATÁSA

A tájidentitás megerősítésének lehetőségeit az Európa Kulturális Fővárosa Pilsen 2015 program keretén belül meghirdetett *Recovering Landscape and Place Výchkovice-Wischkowitz* című nemzetközi ötletpályázat és több lépcsős programsorozat⁷ tanulságain mutatom be, melyben a pályázat 2. fordulójáig jutottunk.

A programsorozat célja a Szudéta-vidék megújítására irányuló javaslatok összegyűjtése volt, egy mára elnéptelenedett település, Výchkovice és környezetének modellterületén értelmezve. A cél a ma itt látható táj újraértelmezése, szó szerinti fordításban „meggyógyítása” volt. A pályázók feladata volt, hogy keressék és találják meg a kapcsolatot a hely identitá-

sával, a lakossággal, a hely szellemével, és oldják fel a ma látható táj mögött húzódó mély történelmi problémákat.

2014 júliusában került megrendezésre az egyhetes workshop, melyre az elkészített ötlettervek alapján 5 pályázó csapat kapott meghívást. A műhelymunkát helyi kötődésű, illetve nemzetközi, interdiszciplináris szakértőgárda koordinálta.⁸ A terepbejárásokon és kisebb rendezvényeken való részvétel során a helyekkel való találkozásra is lehetőség nyílt, ezáltal a helyi közösség életébe is bepillantást nyerhettünk.

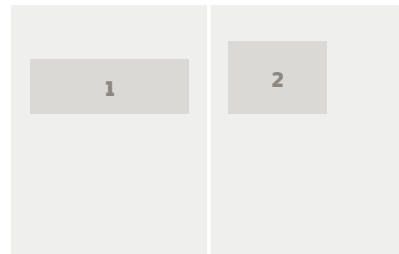
A 2. fordulóban a pályázók egy három különböző szinten megfogalmazott pályaművet készítettek el. Elvárás volt a tervezési terület elhelyezése a régióban, és a potenciális fejlesztési lehetőségek elemzése; a falu közvetlen környezetének vizsgálata, és a lehetséges kapcsolatok feltárása; és egy kétirányú kommunikációra, interakcióra alkalmas land art koncepció megalkotása, mely a régió fejlesztését szolgálja, s a jövőbeli események egyik központja lehet.

2015 júliusában, a Výchkovicében megrendezett projektzáró fesztiválon került sor a beérkezett pályaművek, a programsorozatot bemutató könyv⁹ és a kiválasztott land art alkotások megépítésére és bemutatására.

⁷ <http://www.plzen2015.cz/en/news/recovering-landscape-and-place-vyskovice-wischkowitz>

⁸ Klára Salzmann (tájépítész, a projekt megálmodója), Pavlína Mišíková (környezetvédelmi szakértő, a zsűri elnöke), Christine Rottenbacher (tájépítész, zsűritag), Till Rehwaldt (tájépítész, zsűritag), Nigel Thorne (tájépítész, zsűritag), Vladimír Sitta (tájépítész, zsűritag), Pavel Borecky (antropológus), Gerhard Ermischer (történész), Michal Fišer (építész), Markus Mantel (szociológus), Anton Robl (tájépítész)

⁹ Salzmann, Klára (2015): *Obnova krajiny cesko-nemeckého pohranici/Wiederbelebung der deutsch-tschechischen Granzlandschaft/Renewal of Czech-German border landscape.*

1. kép/pict.:

A település egykori központja / The centre of the former village
(FOTÓ/PHOTO: MANDEL MÓNIKA)

2. kép/pict.:

A Výškovicére vezető vadgesztenyefasor / The horse chestnut alley leading to Výškovice
(FOTÓ/PHOTO: MICHAL DVOŘÁK)

the landscape of the present day. The applicants were asked to search for and find the connection with the identity of the place, with the inhabitants and the Genius Loci, as well as resolving the profound historical problems behind the landscape.

The authors of the 5 proposals considered to be the most interesting were invited to the one week long workshop organized in July 2014. The workshop was supervised by both local and international experts.⁸ During the time spent outside in the area and at local events we had the chance to get acquainted with the life of the local community as well.

In the 2nd round proposals were developed across 3 interconnected levels. It was expected to contextualise the project site within the potential development of the wider region, to highlight possible connections to the immediately adjacent landscape in the proximity to the village itself, and to place the land-art intervention in relation to the village and wider project site. The land art intervention needed to be developed from the perspective of a 'medium' for communication and interaction, to be able to support the development of the region and to be the

centre of different events organized in the future. The five proposals, the book describing the project⁹ and the selected land art interventions were built and presented during the final conference in 2015 July held in Výškovice.

DESCRIPTION OF THE AREA, ANALYSIS

The project site is Výškovice, an abandoned village in the Czech Republic, in Pilsen region, today part of the community of Chodova Planá (Figure 1).

The abandonment has tragical historical reasons: after the WWI Sudentenland became part of Czechoslovakia, and after the WWII, based on the Beneš-decrees Germans lost their citizenship and were expelled from the country.¹⁰ As a result, many German communities - including Výškovice - became abandoned. Výškovice was clarified uninhabited in 1974.^{11,12} Today there is only one house and a chapel standing in the former village (Picture 1).

There are many forests and well-preserved natural areas in the region, in the same time the intensive agriculture has a negative impact on the environment and the landscape. There are significant differences inside the

8 Klára Salzmann (landscape architect, the heart of the project), Pavlína Mišíková (environmentalist, head of the selection panel), Christine Rottenbacher (landscape architect, member of the selection panel), Till Rehwaltd (landscape architect, member of the selection panel), Nigel Thorne (landscape architect, member of the selection panel), Vladimír Sitta (landscape architect, member of the selection panel), Pavel Borecky (anthropologist), Gerhard Ermischer (historician), Michal Fišer (architect), Markus Mantel (sociologist), Anton Robl (landscape architect)

9 Salzmann, Klára (2015): *Obnova krajiny cesko-nemeckého pohranici/Wiederbelebung der deutsch-tschechischen Granzlandschaft/Renewal of Czech-German border landscape*

10 Duroselle, Jean-Baptiste (1993): *Európa népeinek története. Officina Nova, Budapest*

11 Procházka, 2011

12 Buchtele, Švandrlík (2011): *Ovesné Kladruby a zaniklé obce Vysočany a Výškovice: historie a památky.*

A TERVEZÉSI TERÜLET BEMUTATÁSA, VIZSGÁLATOK

A helyszín Výškovice, egy elnéptelenedett község Csehországban, a Pilseni régióban, ma Chodova Planá város része (1. ábra).

Az elnéptelenedésnek tragikus történelmi okai vannak: az I. világháború után a Szudéta-vidék Csehszlovákia része lett, a II. világháború után pedig a Beneš-dekrétumok értelmében a szudétanémeket megfosztották állampolgárságuktól és kitelepítették.¹⁰ Számos németek lakta település vált lakatlanná, köztük Výškovice is: 1974 óta kihalt településként tartják számon.^{11,12} Ma a településen egyetlen ház és az egykori kápolna áll (1. kép).

A régióban nagy az erdőterületek és a jól megőrzött természeti területek aránya, ugyanakkor az intenzív mezőgazdasági művelés kedvezőtlen hatást gyakorol a környezetre és a tájra. Jelentősek a regionális különbségek, a térség fő problémáját pedig az elnéptelenedő falvak és ennek következtében a sok elhagyott, műveletlen földterület jelenléte okozza.¹³

Az egykori településen fontos természeti és kultúrtörténeti értéket képviselnek az elöregedett gyümölcsfák, a településre vezető vadgesztenye fasor (*Aesculus hippocastanum*) (2. kép), és a 200 éves hársfa (*Tilia platyphyllos*), mely 1993 óta helyi oltalom alatt áll (2. ábra).

Az 1775-ben épület barokk kápolna (3. kép), a szecessziós elemekkel díszített egykori tanyaépület, és a Goethe látogatásának emlékét őrző emlékkő jelentik a főbb kulturális értékeket.¹⁴ A romos kápolna, a gyomos épületmaradványok, a beomlott pincék és az eltűnőfélben lévő utak viszont esztétikai konfliktust okoznak, és a kul-

turális értékek feledésbe merülésének veszélyére figyelmeztetnek.

A stakeholder analízis, azaz a potenciális használók – helyiek (szomszédos települések lakosai), leszármazottak, turisták – vizsgálatával megállapítottuk, hogy a három csoportoknak egymástól eltérő érdeklődése és érdekei vannak, és különböző információkra van szükségük. A helyiek találkozási pontok kialakításában, a természeti és kulturális értékek megőrzésében érdekeltek, ahogy a múlt megismerésének céljával érkező leszármazottak is, ezzel szemben a turisták elsősorban rekreációs céllal keresik fel a területet.

A TÁJIDENTITÁS ERŐSÍTÉSÉNEK POTENCIÁLIS ESZKÖZEI

A vizsgálati eredményekre alapozva megállapítható, hogy a táj „rekonstruálása” nem lehetséges, nem térhetünk vissza az eredeti, múltbeli állapothoz, hiszen a viszonyok megváltoztak: különbözik a társadalom összetétele és a táj is. Lehetséges ugyanakkor a sebek begyógyítása: a táj újraértelmezése és egy új tájidentitás megteremtése a múlt értékeire alapozva, s a jövőre koncentrálva. Miután a tájhoz való kötődés mértékét a táj minősége határozza meg, ezért olyan meghatározó táji elemek kialakítására van szükség, melyekkel az odatartozás érzése erősíthető.¹⁵

A workshopon résztvevő alkotók többféle eszközt javasoltak a tájidentitás erősítésének elősegítésére. A legtöbb pályázónál hangsúlyos a helyi értékek megőrzésére, bemutatására való törekvés, ezzel együtt a meglévő turista- és kerékpáros útvonalhálózatban rejlő potenciál kihasználása, a hálózat bővítése,

10 Duroselle, Jean-Baptiste (1993): *Európa népeinek története*. Officina Nova, Budapest.

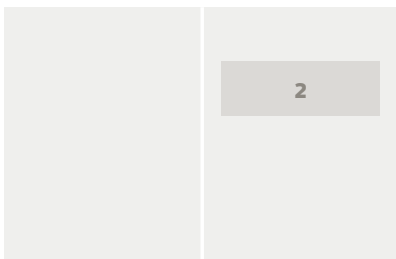
11 Procházka, Zdeněk (2011a): *Putování po zaniklých místech Českého lesa – II Tachovsko*. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice.

12 Buchtele, Švandrlik (2011): *Ovesné Kladruby a zaniklé obce Vysočany a Výškovice: historie a památky*.

13 Brauner, Wolfgang (kézirat, d.n.): *International Landscape Call for Ideas Recovering Landscape and Place Výškovice – Wischkowitz, Summary of the Plzeň – SWOT analysis and mission draft*.

14 Procházka, Zdeněk (2011b): *Územní Plán Chodová Planá, historicko – turistický průvodce Plánsko a Tachovsko*.

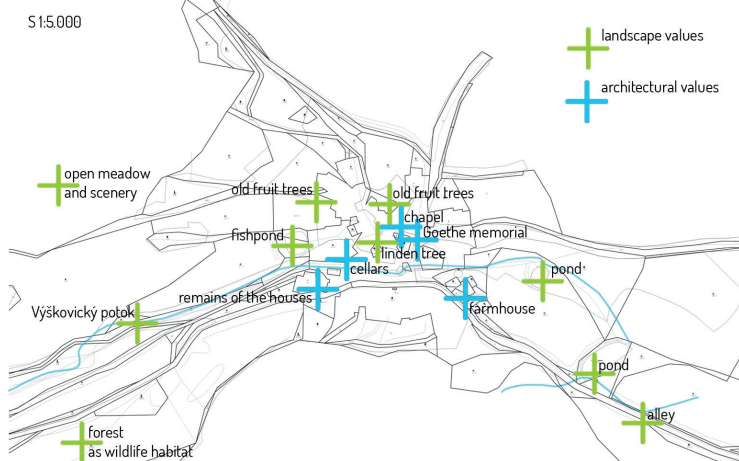
15 Enache, Cristina – Craciun, Cerasella (2013): *The Role of the Landscape in the Identity Generation Process*. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 92. pp. 309 – 313.

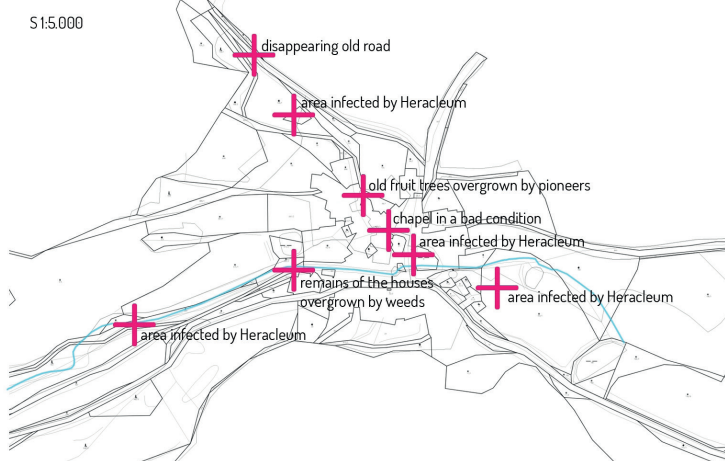
2. ábra/fig.:
Épített és táji értékek, konfliktus-térkép Výškovice területén / Architectural and landscape values and conflicts around Výškovice. The

architectural and landscape values are both representing the everyday life of the abandoned village. The conflicts are caused by the loss of the population and the passing of time

ARCHITECTURAL AND LANDSCAPE VALUES

CONFLICT MAP

region, and the main problem is the presence of abandoned villages and many uncultivated land as a result.¹³

In the former settlement, the remains of the orchards, the horse chestnut (*Aesculus hippocastanum*) alley leading the the village (Picture 2) and a 200-year-old linden tree (*Tilia platyphyllos*), which is locally protected since 1933, represent important natural and culture-historical values. The main cultural values are: the baroque chapel built in 1775 (Picture 3), the former secession styled farmhouse, and the stone honouring the memory of the visit of Goethe¹⁴ (Figure 2).

The ruined chapel and cellars, and the disappearing roads are causing aesthetical conflicts, and warning to the risk of cultural values falling into oblivion.

Based on the stakeholder analysis – analysis of potential users: locals, descendants, tourists – we have found that these three groups have different interests. Locals require meeting places and are interested in preserving the natural and cultural values, as well as the descendants arriving with the motivation of getting to know the past. On the other hand tourists are visiting the area mostly for recreational reasons.

POTENTIAL TOOLS FOR FOSTERING LANDSCAPE IDENTITY

Based on the analysis results it can be established that “reconstructing” the landscape is not possible, we cannot go back to the original, past conditions, as the circumstances have changed: both the society and the landscape is different. However, it is possible to heal the wounds: reinterpreting the landscape and creating a new landscape identity, based on the values of the past and focusing on the future. As the attachment of the landscape is determined by the quality of the landscape itself, elements with strong values are needed to be formed which can help strengthen the feeling of attachment.¹⁵

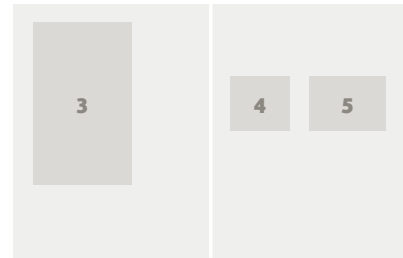
The workshop participants have proposed different tools for fostering landscape identity. Most of them emphasize preserving and presenting local values, mostly through taking advantage of the potentials of and expanding the existing tourist and cycling path network, and boosting tourism. The winning authors from Czech Republic (*Eva Wagnerová and Vít Rypar*) suggest restoring an old path connecting the two neighbour villages of Výškovice through the settlement so that the surroundings of the village can be discovered by the

13 Brauner, Wolfgang (kézirat, d.n.): *International Landscape Call for Ideas Recovering Landscape and Place Výškovice - Wischkowitz, Summary of the Plzeň - SWOT analysis and mission draft.*

14 Procházka, Zdeněk (2011b): *Územní Plán Chodová Planá, historicko - turistický průvodce Plánsko a Tachovsko.*

15 Enache, Cristina – Craciun, Cerasella (2013): *The Role of the Landscape in the Identity Generation Process. Procedia - Social and Behavioral Sciences* 92. pp. 309 - 313.

3. kép/pict.:

A barokk kápolna a hársfával / *The baroque chapel with the linden tree*
(FOTÓ/PHOTO: JÁKLI ESZTER)

4. kép/pict.:

A látogatók véleménye által kialakított installáció Planán / *On the spot display based on the visitors' opinion in Plana*
(FORRÁS/SOURCE: [HTTP://VYSKOVICE2015.CZ/EN/REALISATION-OF-PROJECTS/CITIZEN-MEETING-IN-PLANA/](http://vyskovice2015.cz/en/realisation-of-projects/citizen-meeting-in-plana/))

5. kép/pict.:

A nyertes pályamű által életre hívott közösségi tervezési folyamat eredményeként megvalósult könyv Výchovicében, a projektzáró konferencián / *The book based on the outcomes of the participatory planning process implemented by the winning proposal, displayed on the final conference of the project*
(FORRÁS/ SOURCE: [HTTP://VYSKOVICE2015.CZ/EN/CONFERENCE/CONFERENCE/](http://vyskovice2015.cz/en/conference/conference/))

illetve a turizmus fellendítése. A nyertes cseh tervezőpáros (*Eva Wagnerová és Vít Rypar*) egy Výchovicén áthaladó, két szomszédos településre vezető régi útvonal felújítását, néhány elemmel való kiegészítését javasolja, mely által a település közvetlen környezete megismerhető, s az utat bejárók lokális identitása növelhető. Saját pályaművünk is erre a kérdésre koncentrált: a meglévő úthálózatot zöldúthálózatá továbbgondolva, ezáltal a régiós identitás megerősítésére helyezve a hangsúlyt.

Egy másik eszköz lehet, ha a jelenlegi intenzív mezőgazdasági termelésről kisléptékű, ökológikus gazdálkodásra áll át a régió – ez a megoldás a német (*Edgar Kaare, Stephanie Ritt, Oliver Engelmayer, Peter Boerboom és Carola Vogt*) és a román (*Cristina And-*

rea Pavelescu, Raluca Baco és Stefania Madalina Irimiea) pályázók tervében is megjelenik. A jelenlegi tájhasználat megváltoztatásával elérhető lehet a helyi közösségek újramegerősödése, ezáltal a tájidentitás növekedése.

Az ökológikus gazdálkodásból származó termékek a régió saját márkájának kialakítását is megalapozhatják, mely szintén az identitás megerősítésének potenciális eszköze – ez az elképzelés a román csapat tervében és a saját 1. fordulós pályaművünkben is megjelenik a tipikus helyi élelmiszerek és kézműves termékek által létrehozott régiómárka képében. A német tervezőcsapat úgy vélte, az identitás és a régiómárka megteremtése akkor lehetséges a leghatékonyabban, ha az egy széles körben használt és elter-

people while strengthening their local identity. Our own proposal is focused on this issue as well: we suggest developing the existing network of pathways to a greenway system, which can be a tool for fostering regional landscape identity.

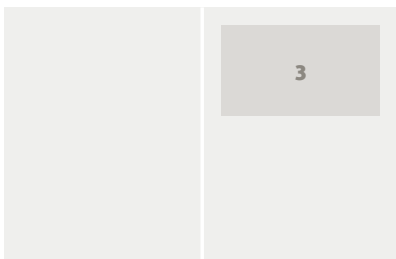
Another possible tool is to change the existing intensive agriculture to small-scale ecological farming in the region. This idea is mentioned in the proposals of the German (*Edgar Kaare, Stephanie Ritt, Oliver Engelmayer, Peter Boerboom és Carola Vogt*) and the Romanian (*Cristina Andrea Pavelescu, Raluca Baco és Stefania Madalina Irimiea*) authors. By changing the existing land use, local communities can gain strength again which can result in an increased landscape identity.

Ecologically produced products can be a base for the region's own brand, which is also a potential tool for fostering landscape identity. This idea is presented by the Romanian group and also in our proposal of the 1st round, through the image of a regional brand created by typical local food and handcrafts. The German group states that creating a regional brand and an identity is the most effective if it can be recognized by a well-known and widely used name of the region. As many different names are used to describe

the surroundings of Výškovice, but none of them is really wide-spread, they suggest first to define one.

Together with branding activities appears the intention of community building as well, as a living, active community can be a determining element of fostering landscape identity. In our 1st round conception we proposed a community building and supporting model, implemented in the wider proximities of Výškovice. The aim is to foster the starting up of local groups that are engaged in sustainable activities based on local values: the Pilsen region offers support to those who desire engaging in eco-tourism, traditional handcraft or organic agriculture. Meanwhile the supported individuals or communities create the region's own brand and this way contribute to reviving the region's economy and tourism as well. Similarly, the Romanian designers also suggest the encouragement of traditional, sustainable activities, in multicultural communities which can be the catalysts of development. Besides this they propose the creation of „experimental communities”: for example the temporary stay of artists whose work can make locals and tourists look at the landscape from a different point of view, and in turn, their art pieces

3. ábra/fig.:

A tervezett zöldúthálózat: gyalogos és kerékpáros utak hálózata, városi, erdei, nyílt gyepes és vízparti szakaszokon

/ The proposed greenway system: network of footpaths and bikeways through urban, forest, grassland and waterfront sections

jedt elnevezéshez köthető. Mivel jelenleg több elnevezés is használatban van a Výchovicét övező tájat illetően, de egyik sem igazán elterjedt, így első lépésként ennek megalkotását javasolják.

A branding tevékenységhez szorosan köthető a közösségfejlesztés szándéka is, egy élő, aktív közösség pedig meghatározó lehet a tájidentitás megújításának szempontjából. 1. forduló ötlettervünkben egy közösségépítő és -támogató modell elvét is felvetettük, Výchovice tágabb környezetén értelmezve. Célunk helyi értékeken alapuló, fenntartható tevékenységeket végző csoportok elindításának támogatása: a pilseni régió ösztönző segítséget nyújt az ökoturizmussal, hagyományos kézművességgel vagy biogazdálkodással foglalkozni vágyók számára, akik tevékenységükkel létrehozzák a régió saját márkáját, mely hozzájárul a gazdaság és a turizmus élénkítéséhez is. A román csapat is a hagyományos, fenntartható tevékenységek támogatásában gondolkodik, multikulturális közösségekben, melyek sokszínűségükkel a fejlődés katalizátorai lehetnek. Emellett „kísérleti közösségek” létrehozását is vizionálják, például művészek időszakos tartózkodásával, akiknek munkáján keresztül más szemmel tekinthetnek a tájra helyiek, turisták egyaránt, alkotásaik pedig turistacélpontokká is válhatnak a jövőben. A közösségfejlesztés másik eszközeként többször is felmerül különböző rendezvények, kulturális események megrendezése is, mely hozzájárul a helyszín ismertségének növeléséhez is.

A közösségi tervezés, mint az identitás növelésének eszköze is helyet kap a pályamunkákban. A workshop önmagában a közösségi tervezés egy formájaként értelmezhető, hiszen sor került a helyiekkel való interakcióra, így befo-

lyásolták a pályázók véleményét, s így közvetve elkészült munkáikat is. A német csapat nyertes koncepciója alapján a közösségi tervezés a gyakorlatban is megvalósult. A régió 3 városában (Pilsenben, Tachovban és Planán) tartottak felmérést a rendezvények résztvevői körében. A következő kérdést tették fel: „Mi legyen a Výchovicéhez hasonló elnéptelenedett falvak sorsa?”, a válaszolók pedig három lehetséges válasz (és a hozzájuk társított színes zászlók) közül választhattak: „hagyjuk sorsára” (kék), „őrizzük meg” (zöld), vagy „újítsuk meg” (sárga). A zászlókra írva további üzeneteket, személyes véleményt is megfogalmazhattak a válaszolók, majd azok egy kifeszített kötélre kerültek, messziről mutatva a felmérés eredményét. Mindhárom helyszínen pozitív üzenettel zárult a rendezvény: a látogatók a megőrzést, illetve megújítást támogatták (4. kép).

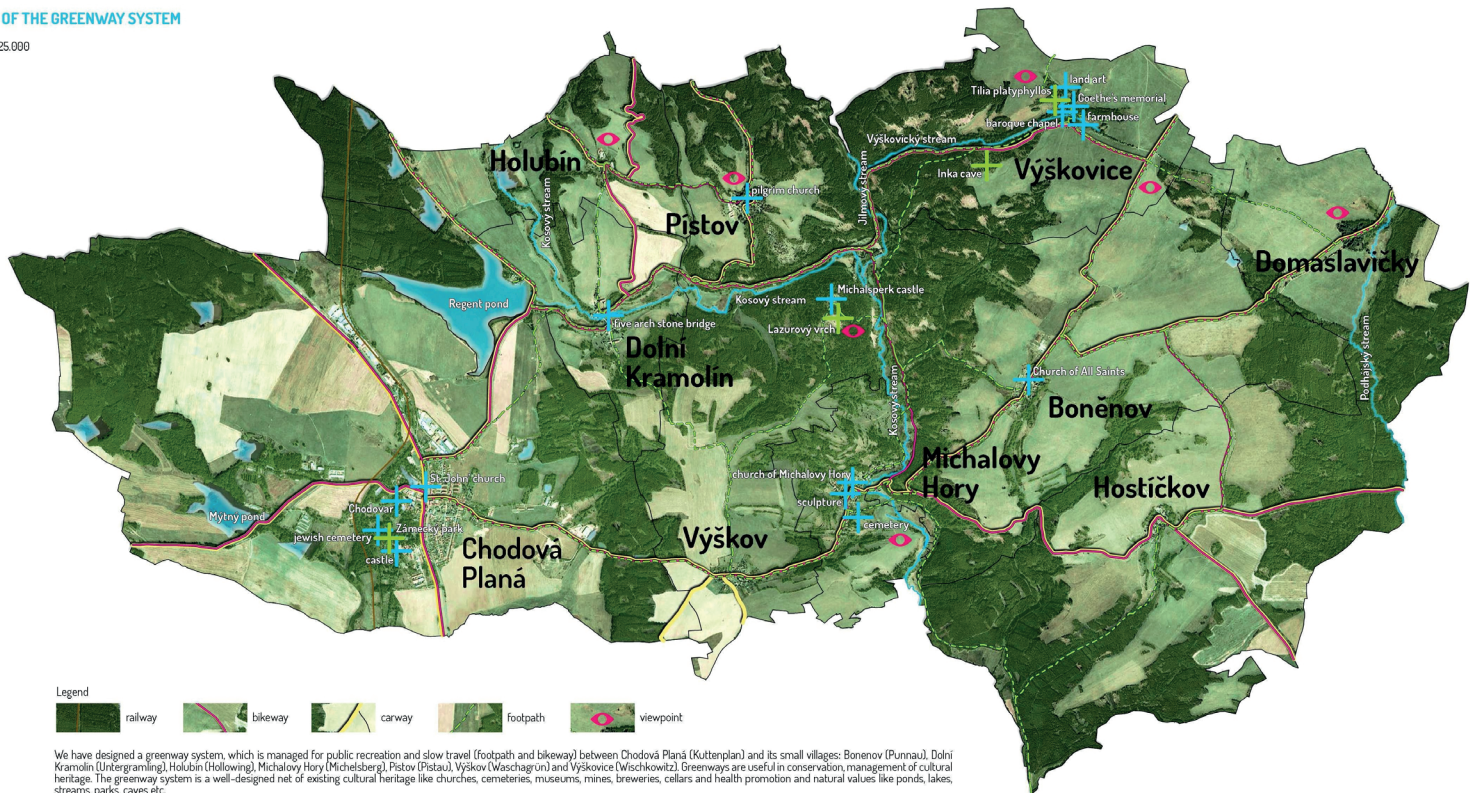
A begyűjtött zászlók Výchovicében is kiállításra kerültek, mint land art installáció, a válaszokat tartalmazó könyvet pedig a projektzáró konferencián mutatták be (5. kép).

A közösség bevonása más tervekben is megjelenik, így például saját land art installációnk terveiben is, illetve a román tervezőcsapat is egy interaktív, használók által alakított installációt vizionált a területre.

A román pályamunkában a digitális kor egyik legújabb vívmánya is felmerült, mint a tájidentitás fokozására alkalmas módszer: a tájértékek dokumentálása egy telefonos alkalmazás (SmartApp) segítségével bárki számára lehetséges lenne, ezáltal a táj feltérképezésére híva a helyieket és a látogatókat, így közösen létrehozva Výchovice környékének online leképezését. Ez az identitásérvés erősítésén túl egy

MAP OF THE GREENWAY SYSTEM

5:125,000

can become tourist attractions in the future. As another tool for community development more proposals suggest to organize different events and cultural activities which contribute to increase the reputation of the area as well.

Participatory planning, as a tool for fostering identity, is also mentioned in many proposals. The workshop itself can be understood as a form of participatory planning, as participants were interacting with locals who had influenced their opinion hence the final proposals as well. Thanks to the German designers' winning proposal participatory planning came true in practice as well. A survey was conducted in 3 towns of the region (Pilsen, Tachov, Plana), during different events. The following question was asked: „What would you do with an abandoned village like Výškovice?” and a choice was given between a set of predefined answers printed on differently coloured banners: „let go” (blue), „retain” (green), or „recover” (yellow). There was the possibility to write on the backside of the banners to express personal opinion. The banners were displayed on a rope so that the results of the survey could have been visible immediately. All the 3 events had been closed with a positive message: most of the

visitors were supporting the recovery or retain of such places (Picture 4).

The banners were displayed in Výškovice as well as the land art intervention, while the book presenting the answers was introduced in the final conference of the project (Picture 5).

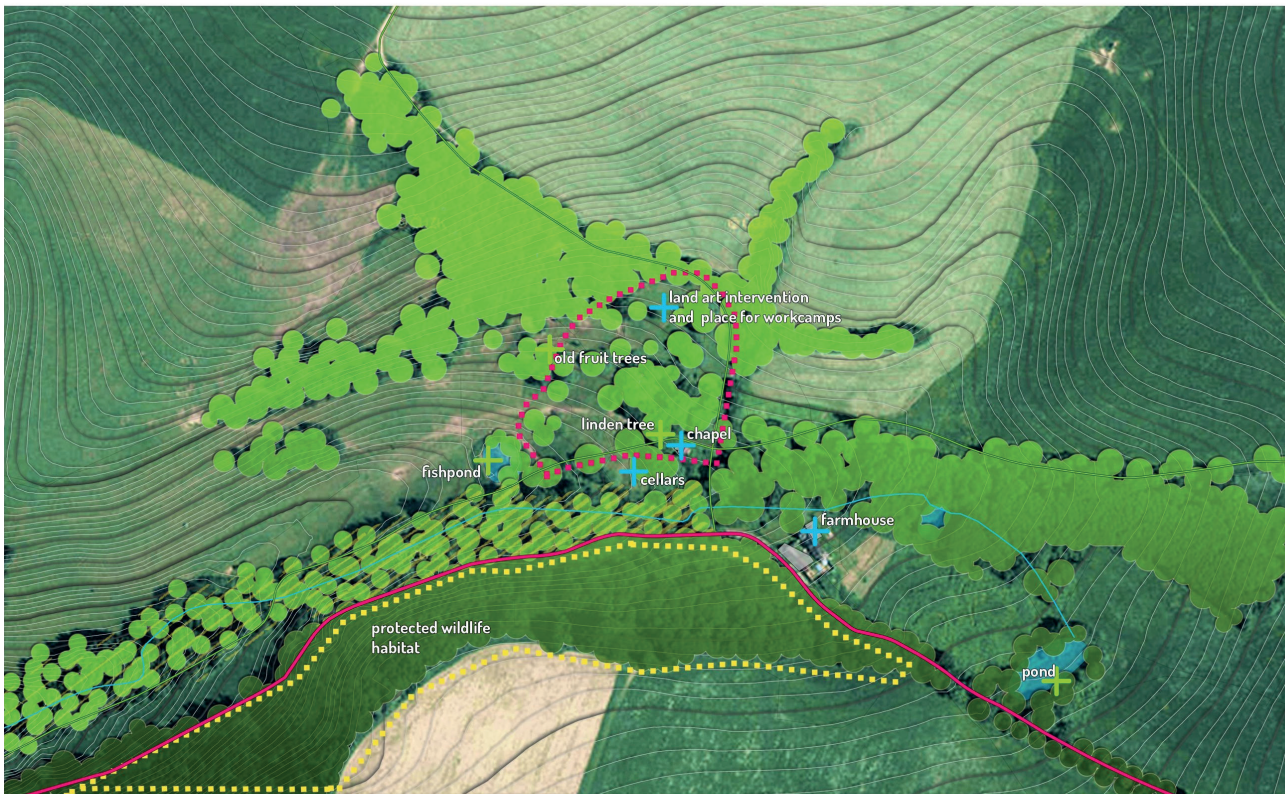
The idea of participation appeared in other proposals as well, for example in our own design of the land art intervention, and the Romanian authors also designed an interactive installation shaped by its users.

The Romanian group suggested another contemporary tool for fostering landscape identity: a mobile application (SmartApp) can be used to document landscape values by anybody, this way inviting locals and visitors to get to know the surrounding area and create an online map of it together. This creates a searchable database which by working together contributes to connect different cultures and communities.

FOSTERING LANDSCAPE IDENTITY BY CREATING A GREENWAY SYSTEM

„A greenway is a path designed for several recreational uses, which creates a regional, hierarchical network with

PLAN

Legend

kereshető adatbázist hoz létre, mely a közösen elvégzett munkán keresztül is hozzájárul a különböző kultúrák és közösségek összekapcsolásához.

A TÁJIDENTITÁS ERŐSÍTÉSE ZÖLDÚT HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSÁVAL

„A zöldút többféle rekreációs használatra tervezett út, amely a kapcsolódó zöldfelületekkel együtt térségi szintű, hierarchikus hálózatot alkot. A zöldutak létesítésének fő területei vízpartok, felhagyott vasúti nyomvonalak, történelmi útvonalak, hagyományos településközi utak és egyéb sajátos, rekreációs és ökológiai szerep betöltésére egyaránt alkalmas vonalas tájelemek.”¹⁶

Miután a zöldutak segítik a helyi gazdaság fejlődését és a helyi közösségek megerősödését,¹⁷ a zöldúthálózatok létrehozása gyakorlati megoldást jelenthet a tájidentitás növelésére. Emellett egy Fehéroroszországban készített tanulmány szerint a zöldúthálózat létrehozása megoldást kínál több, a tájidentitás erősítésére szolgáló elképzelésre is, mint például: turisztikai fejlesztések, rekreációra alkalmas területek kialakítása, helyi gazdaság élénkítése, a helyi civil közösség támogatása, a régió népszerűsítése, ökológiai stabilitás megteremtése, és területfejlesztés.¹⁸

Erre alapozva az első fordulóban egy zöldúthálózat tervét vázoltuk fel, melyet a zsűri is megvalósítható elképzelésnek ítélt meg. A zöldúthálózat amellet, hogy a fenntartható közlekedésfejlesztés eszköze,¹⁹ hozzájárul olyan értékes tájszerkezeti elemek megőrzéséhez és hasznosításához, mint a mezőgazdasági útként fennmaradt településközi utak, mezővédő erdősávok, vagy emlékfasorok.²⁰

A workshopon megismert táj megerősítette eredeti elképzelésünket: a zöldúthálózat kialakítására alkalmas lineáris tájelemek (turista- és kerékpárutak, patakok, fasorok), illetve kulturális és természeti értékek is megtalálhatóak a területen, melyek a zöldút kialakításának kedveznek. A zöldúthálózat kialakításához régi, településközi és mezőgazdasági útvonalakat, erdei utakat, turistaútvonalakat és kerékpáros utakat használtunk fel (3. ábra).

A zöldút tehát megfelelő infrastruktúra-hálózatot jelent a természeti környezet és a kulturális értékek felfedezésére,²¹ és alternatív rekreációs lehetőségekkel szolgál a turistáknak,²² Fehéroroszországban például sikeresen alkalmazták a zöldúthálózatot a falusi turizmus fejlesztésére, nem jellemzően turisztikai területen,²³ így ez Výchovice és a térség esetében is működőképes megoldás lehet.

16 Bárčiné Kapovits Judit (2014): *A magyarországi zöldúttervezés tájépítészeti metodikájának megalapozása. Doktori értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem.*

17 Budai Krisztina (szerk., 2007): *Zöldúttervezés, Ökotárs Alapítvány, Budapest.*

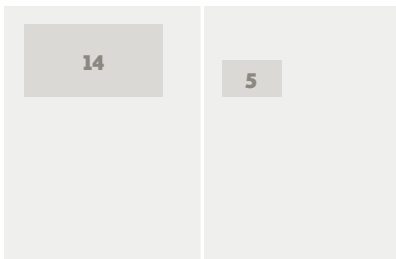
18 Klitsounova, Valeria (2010): *Using Greenways concept to develop sustainable tourism destination in Belarus. In: Fábos, Julius Gy. - Ryan, Robert L. - Lindhult, Mark S. - Kumble, Peter - Kollányi László - Ahern, Jack - Jombach Sándor (szerk.): Proceedings of Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning 2010, Budapest July 8-11, Hungary. pp. 87-93.*

19 Murhpy, D. - Mourek, D. (2010): *Central European Greenways - Designing International Corridors of Sustainable Development. Proceedings of Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning 2010. pp. 63-70.*

20 Bárčiné Kapovits, 2014.

21 Filepné Kovács Krisztina - Egyed Adrienn (2011): *Az élőhelyek rehabilitációja és a zöldúttervezés kapcsolata a Hanságban. Tájökológiai lapok 9/1. pp. 73-85.*

22 Kumble, Peter - Molnarova, Kristina - Sklenicka, Petr - Brabec, Elizabeth - Kottova, Blanka - Pixova, Katerina - Salek, Miroslav (2010): *The Potential for Development of an Integrated Network of Greenway Trails on Medieval Hedgerows Landscapes in the Czech Republic. In: Fábos, Julius Gy. - Ryan, Robert L. - Lindhult, Mark S. - Kumble, Peter - Kollányi László - Ahern, Jack - Jombach Sándor (szerk.): Proceedings of Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning 2010, Budapest July 8-11, Hungary. pp. 228-234.*

4. ábra/fig.:
Výškovice kezelési és fejlesztési terve: a múlt értékeinek, a jelen vegetációja által dominált tájnak és a jövő zöldút-hálózatának egymásra helyezésével a tájban

élő tájak együttes megjelenítése / Treatment and development plan of Výškovice: visualising the landscapes present in the visible landscape, by the superposition of the values of the past,

the present day landscape dominated by vegetation and the greenway system of the future

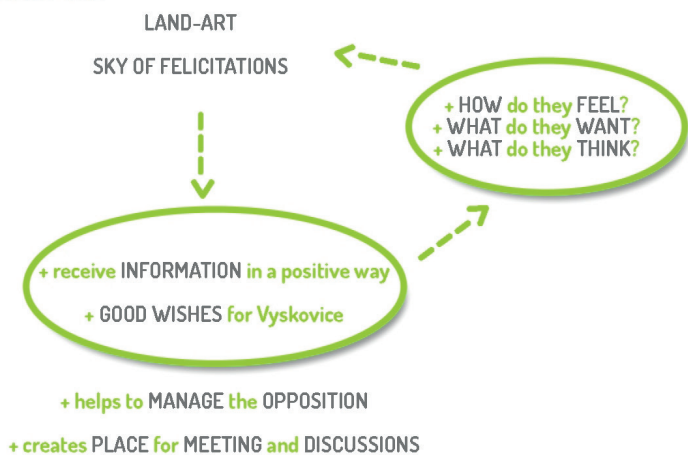
5. ábra/fig.:

Land Art koncepció: a látogatóktól nyert információk

hozzájárulnak a terület későbbi fejlesztéséhez és a tájidentitás erősítéséhez / Concept of Land Art: information gathered from visitors contributes to the

future development of the area and the fostering of landscape identity

LAND-ART

the connected green spaces. Greenways are created mostly on waterfronts, along abandoned railways, historical paths, traditional carriageways and other linear landscape elements that are suitable for recreational and ecological uses.¹⁶

As greenways help develop local economy and strengthen local community,¹⁷ creating greenway systems can serve as practical solution to foster landscape identity. Besides this, according to a Belarussian study creating a greenway system can offer solutions to many other ideas in order to foster landscape identity, such as: touristic development, forming recreational areas, boosting local economy, supporting the local community, promotion of the region, creating ecological stability and regional development.¹⁸

Based on this, in the 1st round we proposed to design and develop a greenway system in the area which was considered a feasible idea by the selection panel. The greenway system, besides being a means of sustainable transport development,¹⁹ contributes to the preservation and utilization of valuable structural landscape elements such as former carriageways converted into agricultural roads, shelterbelts or memorial alleys.²⁰

The landscape seen during the workshop strengthened our original ideas: there are linear landscape elements (tourist and cycle paths, streams, alleys), and several cultural and natural values that are suitable for creating a greenway system. To create the greenway system we have used old carriageways, agricultural and forest roads, tourist- and cycle paths (Figure 3).

Therefore, greenway systems mean a suitable infrastructure-network for discovering the natural environment and the cultural values,²¹ and offers alternative recreational possibilities for tourists.²² For example in Belorussia, greenway systems were successfully applied in the development of rural tourism, in a non-touristic area,²³ so this could be a possible solution in the case of Výškovice and its surroundings.

Besides ensuring a non-motorised transport option,²⁴ greenways also offer a place of encounter and remembrance. By emphasizing and preserving local values and typical landscape elements greenways direct the attention of the inhabitants on the landscape. In this way a new, different connection can be created between people and the landscape which creates a new landscape identity, contributing to the

16 Bárcziné Kapovits Judit (2014): A magyarországi zöldtérvezés tájépítészeti metodikájának megalapozása. Doktori értekezés. Budapesti Corvinus Egyetem.

17 Budai Krisztina (szerk., 2007): Zöldút-ravaló, Ökotárs Alapítvány, Budapest.

18 Klitsounova, Valeria (2010): Using Greenways concept to develop sustainable tourism destination in Belarus. In: Fábos, Julius Gy. - Ryan, Robert L. - Lindhult, Mark S. - Kumble, Peter - Kollányi László - Ahern, Jack - Jombach Sándor (szerk.): Proceedings of Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning 2010, Budapest July 8-11, Hungary. pp. 87-93.

19 Murhpy, D. - Mourek, D.(2010): Central European Greenways - Designing International Corridors of Sustainable Development. Proceedings of Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning 2010. pp. 63-70.

20 Bárcziné Kapovits, 2014.

A helyi lakosság számára a motormentes közlekedés lehetőségén²⁴ kívül találkozásra, emlékezésre is helyet ad a zöldút. A helyi értékek, jellemző táji elemek kiemelésével és megőrzésével a lakosság figyelmét a táj felé irányítva, egy újfajta kapcsolódást alakíthatunk ki a tájhoz, ezáltal létrehozva egy új tájidentitást, mely hozzájárul a térség fejlődéséhez, és a helyi közösség erősebb kohéziójához.

A zöldúthálózat további előnye, hogy könnyen továbbfejleszhető, lehetőséget adva távolabbi területek integrálására, illetve a kiterjedt cseh zöldúthálózattal – mely 2008-ban 2445 km hosszú útvonalhálózatot jelent²⁵ – való összekapcsolására.

A zöldút három réteg – múlt, jelen, jövő – egymásra helyezéséből áll össze, ahogyan a szubjektív emlékezetnek köszönhetően a ma látható tájban is több táj él együtt, egymással párhuzamosan (4. ábra).

Az első réteget a múlt fennmaradt, megőrzésre érdemes nyomai alkotják, a második réteg, azaz a jelen legnagyobb értéke pedig a vegetáció és a kialakult új élőhelyek. Bár a megjelenő új növényállomány helyenként elfedi az egykori település nyomait, megfelelő kezelés mellett általában megőrzésre érdemesnek találtuk, hiszen ebből fakad a táj dinamikája, folyamatosan változó képe. A jövőbeli réteget a zöldúthoz újonnan hozzáadott elemek (új útvonalak, pihenőhelyek) hozzák létre.

A jövőbeli réteg egy új, központi eleme a land art installáció is, mely egy eszköz arra, hogy a Výchovicébe tervezett fesztiválon a látogatók szabadon kifejezhessék véleményüket, illetve hogy információhoz jussunk: arra kérjük őket, hogy fogalmazzák meg jókíván-

ságaikat Výchovice számára (5. ábra). Ily módon egyrészt kifejezésre juthatnak a tájról alkotott elképzeléseik, és a csoportvéleményt megismerve pozitív, támogató ötleteket kaphatunk a további fejlesztésekre vonatkozóan.

Az installáció felépítése közösségi alkotásként valósulna meg, mely hozzájárulna a résztvevők identitásérzetének erősítéséhez.²⁶

Az installációt az egykori település központjához közel, egy nyitott gyepes téren javasoltuk elhelyezni, mely alkalmas a látogatók illetve későbbi rendezvények befogadására is (6. ábra).

Az installáció²⁷ egy 5x5 m-es, 3,5 m magas fémszerkezet, melyre egy rácsból készült, különböző magasságokig lelógó műanyag kártyák kerülnek: ezekre írhatják majd az üzeneteiket a látogatók. Az így kirajzolt textúrát a patak völgy egy részletének kicsinyített inverze adja, így kapcsolódva a helyi sajátosságokhoz (7. ábra).

Az installációt kívülről egy faszerkezet védi, mely később az installáció eltávolítása esetén új funkciókat kaphat (pl. menedékhely, rendezvényter, kiállítótér.) Felismerve a közösen végzett munka személyiségfejlesztő és identitásnövelő hatását, az installáció körüli téren a későbbiekben önkéntes táborok megrendezését javasoljuk, melyeken különböző szakterületek fiataljai gyűlnének össze, Výchovice és a régió fejlesztésén dolgozva (8. ábra).

ÖSSZEFOGLALÁS

A modellterületen a lakosság egy részének kitelepítésével kiürült a táj – s bár a kitelepítettek megőrizték saját identitásukat – melyet a veszteség érzése fel is

23 Klitsounova, 2010. pp. 87-93.

24 Bárcziné Kapovits Judit – Csemez Attila – Sallay Ágnes: Tájépítészeti kutatási feladatok a magyarországi zöldutak fejlesztésénél. Tájökológiai lapok 7/2. pp. 465-471.

25 Murhpy - Mourek, 2010. pp. 63-70.

26 Demeter Anna (szerk., kézirat, 2012): SURE - Közösségi Tervezési Eszköztár.

27 A műszaki részletek kidolgozásában Benedek Márton építészhallgató segítségét kértük.

6. ábra/fig.:
Land Art:
„Jókívánások Ege”
(látványterv). A
Výškovice-re jellemző
domborzatot
kirajzoló kártyákra
felírt látogatói
jókívánások által
megismerhető a
csoporthely, mely a
tér jövő
fejlesztésének
alappillére szolgálhat /

Land Art: „Sky of Felicitations” (visualization). The opinions and impressions gotten to know by the felicitations written by the visitors on cards symbolizing the terrain of the area around Výškovice can be the base of the future development of the area

development of the region and the cohesion of the local community.

Another advantage of the greenway system is that it can be easily improved, with the possibility of integrating further areas, and connecting to the extensive Czech greenway system - which means a 2445 km long system in 2008.²⁵

The greenway is made up of three layers: past, present and future, as today's landscape also consists of more, parallel landscapes due to the subjective memories of people (Figure 4).

The first layer consists of the traces of the past worthy to preserve. The second layer is the present: its biggest value is the vegetation and the new habitats. Although the new vegetation screens the traces of the former village in some places, with proper treatment it is mostly worthy to preserve since this forms the dynamism of the landscape. The future layer is created by the newly added elements of the greenway, such as the new pathways or the resting areas.

The land art intervention is a central element of the future layer. It is a tool which enables the visitors of the planned festival in Výškovice to freely express their opinion as well as it helps us gain information: the visitors are asked to send their good wishes for

Výškovice (Figure 5). On one hand, this way their ideas of the landscape can be expressed, on the other hand we can become familiar with their opinion and receive positive, supporting ideas regarding the future development.

The land art intervention would be built together by participants fostering their feeling of identity.²⁶

We suggested to place the land art intervention in an open area which is suitable to accommodate visitors and future events as well (Figure 6). The installation²⁷ itself is a 5x5 m, 3,5 m high metal structure, with plastic labels hanging down from a 20x20 cm grid, placed on the top of the structure. The labels have different heights to allow people to write on them, read other wishes, and to walk “inside” the installation. The texture drawn by the labels comes from the inverse of a part of the stream's valley, this way connecting to the local particularities (Figure 7).

The installation is protected on the outside by a wooden structure which can get a new function after removing the installation, such as a shelter, event place, or exhibition space.

Understanding that working together has a positive impact on personal development and fosters identity, in the area

21 Filepné Kovács Krisztina - Egyed Adrienn (2011): *Az élőhelyek rehabilitációja és a zöldtervezés kapcsolata a Hanságban. Tájökológiai lapok 9/1. pp. 73-85.*

22 Kumble, Peter - Molnarova, Kristina - Sklenicka, Petr - Brabec, Elizabeth - Kottova, Blanka - Pixova, Katerina - Salek, Miroslav (2010): *The Potential for Development of an Integrated Network of Greenway Trails on Medieval Hedgerow Landscapes in the Czech Republic.* In: Fábos, Julius Gy. - Ryan, Robert L. - Lindhult, Mark S. - Kumble, Peter - Kollányi László - Ahern, Jack - Jombach Sándor (szerk.): *Proceedings of Fábos Conference on Landscape and Greenway Planning 2010, Budapest July 8-11, Hungary.* pp. 228-234.

23 Klitsounova, 2010. pp. 87-93.

24 Bárcziné Kapovits Judit - Csemez Attila - Sallay Ágnes: *Tájépítészeti kutatási feladatok a magyarországi zöldutak fejlesztésénél. Tájökológiai lapok 7/2. pp. 465-471.*

25 Murhpy - Mourek, 2010. pp. 63-70.

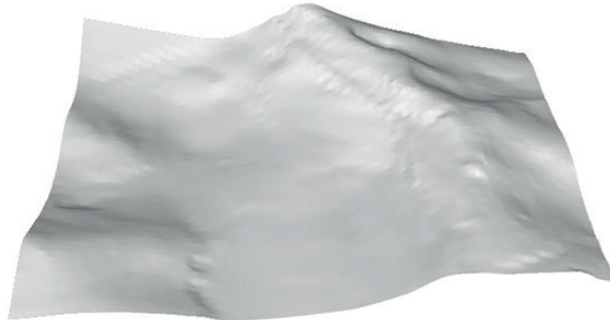
26 Demeter Anna (szerk., kézirat, 2012): *SURE - Közösségi Tervezési Eszköztár.*

27 During the elaboration of technical details we were supported by Márton Benedek architect student.

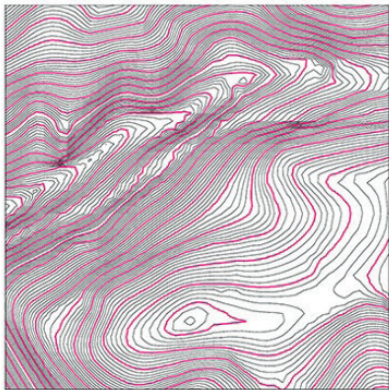
TOPOGRAPHY AND MODEL AREA (500X500 M)

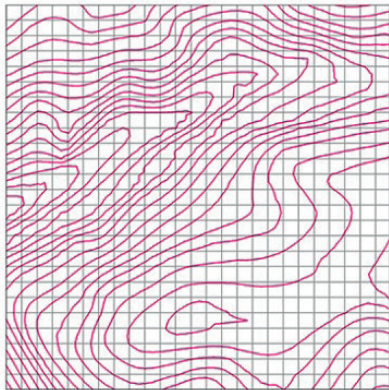
TERRAIN MODEL

CONTOUR LINES IN THE 500X500 METRES CUTOUT

CONTOUR LINES ON THE 20X20CM GRID

HEIGHTS OF THE GRIDPOINTS

17	17	16	16	16	16	17	17	16	16	15	14	14	13	13	13	13	13	15	16	16	17	17	17	17
17	16	15	15	15	16	16	16	15	14	13	12	11	11	11	11	12	13	14	15	16	16	16	15	15
16	15	14	14	14	15	14	14	14	13	12	11	10	9	9	10	11	12	13	14	14	14	14	14	14
15	14	14	13	13	14	13	13	12	10	9	8	8	9	9	10	10	11	12	12	13	13	13	13	13
14	13	12	13	13	12	11	11	10	9	8	7	7	8	8	9	9	10	10	11	11	12	12	12	12
12	12	11	11	11	11	10	10	9	7	7	7	7	8	8	9	9	10	10	11	11	12	12	12	12
11	10	9	10	10	9	8	7	8	7	6	6	7	7	8	8	9	10	10	11	11	12	12	12	12
10	9	8	8	8	7	6	5	5	5	6	6	6	7	7	8	8	9	10	10	11	12	12	13	13
9	8	7	7	7	6	5	4	4	4	5	5	5	6	6	7	7	8	9	10	11	12	13	14	14
7	6	6	6	6	5	4	4	4	5	6	6	6	7	7	8	9	10	11	12	13	14	15	15	15
6	5	4	4	4	4	4	4	4	5	6	6	7	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	16	17
4	3	3	3	3	4	4	4	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	17	17	18
2	2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	16	16	17	17	18	18	18	18
1	1	2	3	4	5	6	7	8	10	10	11	12	13	14	15	16	16	16	17	17	18	18	18	18
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	14	15	16	16	16	17	17	18	18	18	18
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	14	15	16	16	16	17	17	18	18	18	18	18
5	6	7	8	9	10	10	11	12	13	14	14	15	15	16	16	16	16	17	17	18	18	18	18	18
7	8	9	10	10	11	12	13	14	15	16	16	16	16	17	17	17	17	17	18	18	18	18	18	18
8	9	10	11	12	13	14	15	16	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17	18	18	18	18	18	18
9	10	11	12	13	14	15	16	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	18	18	18	18	18	18
9	11	12	13	14	15	16	17	17	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	19	19	19	19	19	19
9	10	12	13	14	15	16	17	17	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	19	19	19	19	19	19
8	9	11	13	14	16	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	18	18	18	18	18	18
7	8	10	12	13	14	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	17	17	17	17	17	17
6	7	9	11	12	13	14	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	17	17	17	17	17	17
4	6	8	10	11	12	13	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	15	15	15	15	15	15

erősíthetett²⁸ – a Szudéta-vidékhez kapcsolható tájidentitás mégis megsérült. A táj képe drasztikusan megváltozott, s a maradék lakosság ezzel a képpel nem feltétlenül tudott azonosulni, ezért a jelen feladata a táj újradefiniálásával az elveszett tájidentitás újratерemtése, ezzel a térség fejlődésnek indulásának segítése.

A pályázatok különböző eszközök felhasználásával képzelik el a változást: intenzív mezőgazdasági termelés helyett kisléptékű, tájba illő ökológiai gazdálkodásra való átállás, helyi márka létrehozása és a helyi közösség fejlesztése lehet a megoldás, emellett a helyi értékek megőrzésére és bemutatására koncentrááló turisztikai és zöldúthálózat-fejlesztések is megoldást jelenthetnek a megsérült tájidentitás újradefiniálására. Pályaművünkben a zöldúthálózatot rekreációs és ökológiai szerepén túl a tájidentitás megerősítésének eszközeként alkalmaztuk. Megállapítottuk, hogy egyrészt a táj megismerésének lehetőségével önmagában képes lehet a tájhoz való személyes kötődés erősítésére, másrészt a ter-

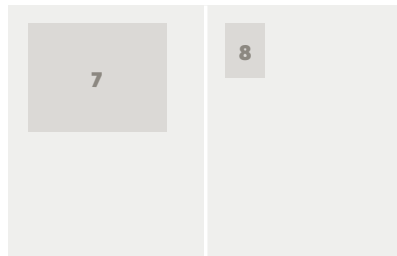
mészeti és kultúrtörténeti értékek fel-fűzésével hozzájárulhat a tájkarakter megismeréséhez és megőrzéséhez is.

Ezen túl fontos szerepet kapott a közösségi tervezés helyi közösséget és identitásérzést építő ereje. Ez meglelt a helyi sajátosságokból kiinduló, a helyieket megismerni és bevonni törekvő tervezésben, mely a kezdetektől végigkísérte a programsorozatot, a nyertes pályázó német tervezőcsapat munkája nyomán pedig egy közösségi tervezési folyamat valósult meg a projekt részeként.

Nigel Thorne tájépítész szavai szerint a megvalósult projekt még csak a kezdőpontja egy nemzetközi párbeszédnek, mely a szudéta táj jövőjét – s ezzel új tájidentitását – hivatott formálni...²⁹ ©

²⁸ Scruton – Worpole, 2002.
²⁹ <http://vyskovice2015.cz/en/conference/the-latest-information/>

BUILDING PROCESS

7. ábra/fig.:

A modellterület vizsgálata és a mintázat generálása, 5 m-es szintvonalakra helyezett rácsháló segítségével / Analysis of the model area and generating

the pattern, by a grid placed on 5 m contour lines

8. ábra/fig.:

Az építési folyamat hatása a közösségre / The impact of the building process on the community

around the installation we suggest to organize volunteering camps for young professionals of different areas to work together on the development of Výchovice and the region (Figure 8).

CONCLUSIONS

By relocating the inhabitants of the model area, the landscape became empty. Even though the relocated people preserved their own identity – which could have been even strengthened by the feeling of loss²⁸ – the landscape identity connected to the Sudetenland was damaged anyway. The landscape changed drastically, and the remaining inhabitants could not necessarily identify themselves with the new one, so the task of the present is to recreate the lost landscape identity by predefining the landscape, this way foster the region's development.

The proposals suggest the use of different tools to achieve change and help redefine the damaged landscape identity: small-scale, ecological farming instead of intensive agriculture, creating local brand, developing the local community and realizing a greenway system development targeting the preservation and interpretation of local values. In our proposal we applied the greenway system – besides its recreational and ecological role – as a tool of fostering landscape identity. We came to the conclusion that

on the one hand, by helping people get to know the landscape, it can be able to strengthen the personal attachment to the landscape by itself, on the other hand, by preserving and connecting the natural and culture-historical values it can contribute to familiarize with and to preserve the landscape character.

Beyond these, participatory planning was also a key tool thanks to its power in community-building and its ability to strengthen the feeling of identity. This could have been perceived during the whole process, which was strongly based on local properties, aimed to get to know and include locals in the design process. Thanks to the winning proposal of the German team, participatory planning was realised in practice as well.

According to the words of Nigel Thorne, landscape architect, this „project is only the beginning in efforts to open an international dialogue” about the future – and this ways its landscape identity – of the Sudetenland...²⁹

²⁸ Scruton – Worpole, 2002.

²⁹ <http://vyskovice2015.cz/en/conference/the-latest-information/>